

Stichting Landelijk
Ongedocumenteerden
Steunpunt

Aan: Partijen van de Tweede Kamer
Woordvoerders Vreemdelingenbeleid

Utrecht, 17 november 2014

Betreft: Algemeen Overleg 20 november 2014
Diverse onderwerpen

Geachte Kamerleden,

Stichting LOS heeft als kenniscentrum hulpverlening aan mensen zonder verblijfsvergunning veel contact met de hulpverlening aan ongedocumenteerden in Nederland. Vanuit deze contacten willen wij u de volgende ervaringen voorleggen, die u mogelijk mee kunt nemen bij het komend Algemeen Overleg op 20 november a.s..

Achtereenvolgens behandelen wij:

1. Evaluatie Terugkeerrichtlijn, ervaringen met het inreisverbod (kst 33512-14)
2. Klacht ESH en opvang ongedocumenteerden (kst 19637-1888 en kst 19637-1915)
3. Gesloten Gezinsvoorziening (kst 19637-1896)

Hieronder volgt een nadere toelichting per onderwerp:

1. Ervaringen met het inreisverbod (kst 33512-14)

Veel ongedocumenteerde migranten hebben een terugkeerbevel en een inreisverbod gekregen. Ongedocumenteerde migranten mét strafblad krijgen een inreisverbod van 5-10 jaar, ongedocumenteerde migranten zonder strafblad krijgen een inreisverbod tussen 2-5 jaar. Verblijf in NL met inreisverbod (licht of zwaar) is formeel strafbaar, maar wordt in de praktijk nauwelijks

bestraft. Een inreisverbod heeft invloed op de mogelijkheid van legalisering in Nederland, de bereidheid tot terugkeer naar het herkomstland, en de mvv-aanvraag. Zover wij kunnen overzien, heeft het inreisverbod niet geleid tot minder ongedocumenteerde migranten in ons land.

a. licht inreisverbod in NL nauwelijks bestraft

Het onderzoek van het WODC waarop de minister in deze kamerbrief reageert, wijst uit dat verblijf met een licht inreisverbod nauwelijks bestraft wordt. Bestrafing is ook moeilijk: een boete kan niet betaald worden en gevangenisstraf kan pas als het hele terugkeertraject is doorlopen.

Eigen onderzoek van Stichting LOS wijst uit dat het inreisverbod het verblijf in Nederland van ongedocumenteerde migranten eigenlijk niet beïnvloedt – velen weten niet eens dat ze een inreisverbod hebben.

Verblijf met een licht inreisverbod heeft daarom dus ook geen afschrikwekkende werking op ongedocumenteerde migranten in NL.

b. licht inreisverbod opgeheven bij legalisering vanwege humanitaire redenen

Voor ongedocumenteerde migranten die verblijf vragen vanwege asiel, medische redenen, verblijf vanwege familieredenen, verblijf als slachtoffer mensenhandel, verblijf vanwege 'buiten-schuld' of verblijf als kind dat langdurig in NL is geworteld, geldt dat het inreisverbod wordt opgeheven bij het verlenen van de vergunning. Ook hier heeft het lichte inreisverbod dan ook geen effect.

c. licht inreisverbod drempel voor vrijwillige uitreis

Als ongedocumenteerde migranten nog geen inreisverbod hebben, dan krijgen dat bij de vrijwillige uitreis uit NL. Het idee om een inreisverbod te krijgen is voor sommigen zó beangstigend, dat zij soms ervoor kiezen om niet meer uit te reizen. Het inreisverbod is immers een extra obstakel voor toekomstige reizen naar NL, bijvoorbeeld voor bezoek of voor legalisering.

Het lichte inreisverbod belemmert daarom de terugkeer naar het herkomstland.

d. licht inreisverbod opgeheven bij mvv voor gezinsleven, niet voor arbeid en studie

Het lichte inreisverbod wordt opgeheven als een aanvraag voor mvv voor verblijf bij gezinsleden vanuit het buitenland wordt toegekend. Dit gebeurt niet bij aanvragen voor een verblijfsvergunning voor economische redenen, zoals studie en werk.

Het lichte inreisverbod heeft dus geen effect op de komst van gezinsmigrant, maar belemmert wel de inreis van juist die migranten die kansen hebben op de arbeidsmarkt.

Aanpassingen licht inreisverbod nodig

Het inreisverbod vindt zijn oorsprong in de Terugkeerrichtlijn. Maar het NLse beleid gaat verder dan noodzakelijk. Zo verplicht de Terugkeerrichtlijn niet om verblijf met een inreisverbod te bestraffen, is het niet verplicht om een inreisverbod op te leggen bij vrijwillige uitreis en is het ook niet verplicht om het een verblijfsvergunning te weigeren als de migrant een inreisverbod heeft. Dit NLse beleid zou aangepast moeten worden.

Het lichte inreisverbod is bovendien een vorm van strafbaarstelling van illegaal verblijf. De meerderheid in de Tweede Kamer was tegen die strafbaarstelling. Tegen het lichte inreisverbod gelden dezelfde argumenten als tegen de strafbaarstelling: het maakt mensen tot crimineel die niets crimineels hebben gedaan.

Stichting LOS pleit er daarom voor om het beleid ten aanzien van de uitreiking van het lichte inreisverbod vergaand te herzien. Het verstrekken ervan is contraproductief, en onnodig stigmatiserend. Het is bovendien duur omdat er voortdurend over geprocedeerd zal worden.

Helaas gaat Staatssecretaris Teeven niet zo ver met zijn aanpassingen. Wel stelt hij voor om de duur van het inreisverbod aan te passen aan de duur van het illegale verblijf en de bereidheid tot terugkeer. Het is niet zo duidelijk hoe dit in de praktijk uitgevoerd zal worden, met name bij de uitreis. Immers, dan pas is duidelijk wat de duur van het illegale verblijf is en dat iemand daadwerkelijk terug wil keren. Wordt aan de grens geen inreisverbod meer verstrekt? Of kan een eerder verstrekt inreisverbod aan de grens alsnog worden ingetrokken of ingekort als iemand met eigen documenten uitreist? Het zou wenselijk zijn als dit besluit niet aan de grens hoeft te worden genomen, maar dat dit al in een voortraject besloten kan worden. Dan kan de vreemdeling daarop anticiperen.

2. Klacht ESH en opvang ongedocumenteerden (kst 19637-1888 en kst 19637-1915)

Natuurlijk zijn wij verheugd over het oordeel van het Comité voor Sociale Rechten naar aanleiding van de klacht van CEC over het recht op voedsel, kleding en onderdak voor ongedocumenteerde migranten. We hopen dat het een doorbraak betekent, waarin we opnieuw kunnen nadenken over de omgang met uitgeprocedeerde asielzoekers en andere ongedocumenteerden in Nederland.

Sinds begin jaren '90 heerst het idee dat het intrekken van voorzieningen en uithongeren de beste manier is om ervoor te zorgen dat ongedocumenteerden terugkeren. De resultaten van dit terugkeerbeleid zijn helaas niet erg hoopgevend: veel uitgeprocedeerde asielzoekers zijn niet uitzetbaar, en het intrekken van voorzieningen blijkt hen niet te motiveren om zelfstandig terug te keren. Duitsland en Zweden, twee landen waar wél recht op opvang blijft bestaan, blijken succesvoller in het uitzetten van uitgeprocedeerden. Misschien is het wel tijd om het terugkeerbeleid te herzien, en aan te sluiten bij de ervaringen in de noordelijke landen. Het is uit de kamerbrief niet duidelijk wat de argumenten zijn van Staatssecretaris Teeven om geen opvang te bieden.

Niet alleen de ervaringen in andere landen en de uitspraak in de klacht van CEC kunnen we hierbij ook aanknopingspunten vinden in de Terugkeerrichtlijn, waarbij in de preambule (art 12) staat: *Er dient een regeling te worden getroffen voor onderdanen van derde landen die illegaal verblijven maar nog niet kunnen worden uitgezet. Voorziening in hun elementaire levensbehoeften dient volgens de nationale wetgeving te worden geregeld.*

In NL bestaan veel hulpverleningsorganisaties voor uitgeprocedeerde asielzoekers. Zij allen hebben ervaring in het bieden van opvang met begeleiding. Uit ervaringen van deze organisaties blijkt, dat de meeste opgevangen cliënten uiteindelijk goed terecht komen, hetzij doordat zij gelegaliseerd zijn, hetzij dat zij terugkeren. In het jaar 2013 zijn van de ongeveer 1000 personen die door deze organisaties zijn begeleid, er ongeveer 400 weer in de voorzieningen genomen, gelegaliseerd of teruggekeerd. Deze ervaringen zouden leidraad kunnen zijn bij het herzien van het NLse terugkeerbeleid.

Stichting LOS pleit voor experimenten met opvang van uitgeprocedeerden, inclusief een aanbod van begeleiding en coaching, als alternatief voor het huidige uithongeringsbeleid. Bij dat aanbod moet gebruik gemaakt worden van de ervaringen van noodopvangen. Daarbij hoort ook een langere opvangduur dan gebruikt is bij het experiment in de Havenstraat in Amsterdam.

3. Gesloten Gezinsvoorziening (kst 19637-1896)

Stichting LOS neemt deel aan de coalitie Geen Kind in de Cel en heeft in dat kader altijd gepleit voor het beëindigen van vreemdelingendetentie voor gezinnen met kinderen. Met het inrichten van een Gesloten Gezinsvoorziening wordt de detentie 'humaner', maar het blijft nog steeds detentie. We blijven bezorgd over het gebruik van orde- en beheersmaatregelen, de toegang tot zorg en de contact-mogelijkheden met de buitenwereld. Het is ons niet duidelijk hoe het huidige regime toegepast wordt bij de Gesloten Gezinsvoorziening.

In de Terugkeerrichtlijn en het Nederlandse beleid is het uitgangspunt dat vreemdelingendetentie zo min mogelijk moet worden ingezet, en zeker voor kinderen zoveel mogelijk vermeden moet worden vanwege de traumatische ervaringen die zij daar opdoen. Stichting LOS is bezorgd dat een 'humane' vorm van vreemdelingendetentie de drempel om kinderen op te sluiten zal verlagen. Een zorgvuldige screening vantevoren van de op te sluiten kinderen blijft dan ook noodzakelijk: is er echt geen lichter middel mogelijk, en zal het de op te sluiten kinderen niet teveel schaden? Ook tijdens de detentie is voortdurende monitoring noodzakelijk: is detentie nog noodzakelijk voor het vertrek, en schaadt de detentie de kinderen en hun ouders niet?

Wij hopen dat u deze informatie bij het debat op 20 november 2014 kunt inbrengen.
Hoogachtend

Rian Ederveen